

„Праця“

Український просвітний тижневик
в Бразилії
виходить в Прудентополі кожного
Четверга.

Передплата
в Бразилії:

Річно 8\$000, піврічно 4\$000.
Для Галичини річно 10 корон.
Для України 5 рублів.
Для Півн. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

ПРАЦЯ

„PRACIA“

Jornal semanal para os
Ucrainos no Brazil.
Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100рс. від
стиха. Більші по 200рс. За всякі
оголошення платить ся згорн.

PRACIA
Prudentopolis
Paraná — Brazil

ВИДАВЦІ: Видавнича спілка.

„Вірвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руське ми серце і віра руська“. — З Рус. пс. Маркияна Шашкевича.

Ми України до своєю
В нас є сила Козаків!

Одинока Українська Часопись у Бразилії.

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гімн ам. Укр.

Редакція „Праці“

одержала лист з Праги, від Вп. п. Професора, Грушівського і котрий поміщуємо в цілості. Сей лист показує нам, як держать ся наші Братя-Українці в Галичині, та кличе зарівно і до нас держатись, щоб і ми не упали на духови в боротьбі за нашу свободу.

ДО УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ.

Дорогі Братя! Велика рана, котру нам завдано, пече і болить нас! Нема одного чесного Українця, котрий міг би на хвилю забути, що наша Галичина, ся передова сторожа України, яка шість віків вчдержувала героїчну боротьбу з польським наступом, віддана під власть польську, на жир і поталу польській шляхті, від вістей котрі приходять відти, стинаєть ся кров в жилах. Але підносить дух та відвага і витревалість, якою наші братя в Галичині витримують сю польську навалу, що впала на них. Ніхто з них не прийме польського пановання. Урядники від найвищих до найнищих навіть слуги державні відрікають ся складати присягу польській республіці, зрікають ся посад своїх, єдиної підстави свого існування, приймають голод і нужду, аби не лишити ні тіни признання польського володіння. Ніхто не бере участі до польського союму. Се під військовою владою, що не лишає ніякої гарантії громадської свободи! Які гарні прояви громадської та національної свідомости!

мель Польщі, зажадала суду за державну зраду на всіх, хто входив би в яке небуть порозумінє з Поляками про се. На сім стоять і инші партії, такий голоє вс'х чесних Українців. Але з словом мусить йти й діло. Треба дати поміч і тим, хто був або буде тїкати перед польським переслідуванням. До вас, заморських братів витягають свої руки галицькі братя. Представники їх ідуть до вас про поміч. Але поки вони до вас прибудуть, складайте гроші і посилайте на адресу Укр. Місії у Празі на поміч галицьким та буковинським українцям. Знаю людей, що ведуть ту справу в Місії і можу потвердити що они добре скористають з вашої жертви.

Іменем Комітету незалежної України складаю подяку всім, хто надіслав йому жертви і складки до Парижа (на адресу п. Савченка). В падолеті буде оголошений виказ всіх складок, які наспіли на серпень вересень і жовтень. Тим часом повідомляю вас, що за не довгий час свого існування, сей Комітет зробив поважні річи. Знаємо про пр-цю української делегації на інтернаціональній соціалістичній конференції в Люцерні. Ся конференція одноголосно ввеловилась за те, що ним нові республіки, які організовались в бувшій Росії, в тім числі й Україна, повині дістати признання своєї незалежності та бути признаті до Лігінації. Конференція також одноголосно приняла українську революцію протесту протів окупації в Галичині, протів польського терору та погромів,

помочи Комітету виходить від першого вересня в Парижі в двох виданнях на французкій та англійській мові [»L'Europe Orientale« »Sastern Europe«].

Сей журнал видаєть ся представникам нових республік, які організовались в бувшій Росії, при участі заграничних письменників які порозуміли потребу оборонити сі республіки від Великої Росії та великої Польщі, що їх нерозважно заходилась будувати мирова конференція. Поширюйте англійськи видання сього журналя між америкавською суспільністю, добивайтесь, щоб він був по всіх бібліотеках та читальнях і скрізь, де його можуть люди бачити. (Адреса редакції: Paris XVI, rue Bassano. Піврічна передплата 15 франків.

З братерським привітом Вам:

М. Грушівський.

Прага, 25/9 1919.

В обороні прав людини.

За „Впередом“.

Воєнна хуртовина вже давно пронеслася понад міста й села східної Галичини. Утихли армати і скоростріли. Роземчим судією в польсько-українським спорі признали оба народи найвищу раду антанті в Парижі. Ця рада порішить, в який спосіб має проявити свою волю населення східної Галичини про будучу свою державну принадлежність. Тимчасово дала найвища рада польському правительству мандат на військову окупацію краю і на заведенє в нім польської цивільної адміністрації з ним порученням,

кого засуду, сидять без означенія реченця, коли будуть освободжені. Сидять робітники, інтелігенти письменники, професори університету, гімназій і народових шкіл, сидять священики, купці і щипі. Сидять ті, що вже за російських та австрійських часів мучили ся по всяких тюрмах і таборах, в тайгах дикого Приангаря і пісках Самарканди.

Сидять лишє ізза цього, що вони почуваять ся членами українського народу і горожанами української держави.

Всі невігоди і злидні тюрем — насікомі, голод, смрід, спека і холод, бруд нищать їх фізичне здоровле і спричиняють різні хвороби та фізичну смерть. Надто певність завтра, безтерміновість увязнення убиває їх духа. Вони терплять, а з ними терплять їх жінки і діти, родичі, брати і сестри, яких вони полщили в дома незаосмотреними.

Пригадаймо собі, який то крие болю рознієся свого часу ізза арештування і вязнення українськими, властями польськими і цивільними осіб польської народности. Арештованнєм і знущанням по тюрмах мотивували перед світом польські політики потребу окупації східної Галичини. Та як лишє заняли вони східну Галичину, то сейчас же приступлено до арештування і вязнення Українців.

Якби так антанта, стоячи на становищу, що не вільно вживити ізза політичних переконань і патріотизму — хотіла поступити з Поляками, як поступила з Українцями, то мусілаб цофнути свій мандат, виданий на окупацію

підносить дух та відвага і витревалість, якою наші брата в Галичині витримують сю польську навалу, що впала на них. Ніхто з них не прийме польського пановання. Урядники від найвищих до найнищих навіть слуги державні відрикають ся складати присягу польській республіці, зрікають ся посад своїх, єдиної підстави свого існування, приймають голод і нужду, аби не лишити ні тіни признання польського володіння. Ніхто не бере участі до польського союму. Се під військовою владою, що не лишає ніякої гарантії громадської свободи! Які гарні прояви громадської та національної свідомості!

В тім мусимо підтримати наших братів. Мусить світ бачити, що Україна і місцеві Українці ніколи не признають польського права на нашій землі. Партія українських соціалістів-революціонерів, ся наймогутніша партія, представниця нашого селянства, на своїй партійній конференції в місяць вересню, протестуючи протів віддання яких небудь зет-

надіслав йому жертви і складки до Парижа (на адресу п. Савченка). В падолеті буде оголошений виказ всіх складок, які наспіли на серпень вересень і жовтень. Тим часом повідомляю вас, що за не довгий час свого існування, сей Комітет зробив поважні річі. Знаємо про працю української делегації на інтернаціональній соціалістичній конференції в Люцерні. Ся конференція одностайно висловилась за те, що ним нові республіки, які організувались в бувшій Росії, в тім числі й Україна, повині дістати признання своєї незалежності та бути прийняті до Лігінації. Конференція також одностайно прийняла українську революцію протесту протів окупації в Галичині, протів польського терору та погромів, протів помочи, яку в Галичині, Полякам Антанта дала; конференція поставила жадане, щоб польське військо було негайно виведене з Східної Галичини, а границі українсько-польські були означені свободним голосуванням людности. Сї та інші матеріали й статї в українській справі містяться в новім журналі, який при-

З братерським привітом Вам:
М. Грушівський.
Прага, 25/9 1919.

В обороні прав людини.

За «Впередом».

Воєнна хуртовина вже давно пронеслася понад міста й села східної Галичини. Утихли армати і скоростріли. Роземчим судією в польсько-українським спорі признали оба народи найвищу раду антанти в Парижі. Ця рада порішить, в який спосіб має проявити свою волю населення східної Галичини про будучу свою державну приналежність. Тимчасово дала найвища рада польському правительству мандат на військову окупацію краю і на заведення в нім польської цивільної адміністрації з цим порученням, що має бути пошанована особиста свобода всіх мешканців східної Галичини.

Та цього нема. По різних таборах, тюрмах арештах сидять десятки тисяч полонених, арештованих, інтернованих та конфінованих українських галицьких го- рожан. Сидять вони там без нія-

терплать, а з ними терплять Українці і діти, родичі, брати і сестри, яких вони полишили в дома незаосмотреними.

Пригадаймо собі, який то крик болю рознісся свого часу ізза арештування і в'язнення українськими властями військових і цивільних осіб польської народности. Арештованим і знущаним по тюрмах мотивували перед світом польські політики потребу окупації східної Галичини. Та як лише заняли вони східну Галичину, то сейчас же приступлено до арештування і в'язнення Українців.

Якби так антанта, стоячи на становиску, що не вільно в'язнити ізза політичних переконань і патріотизму — хотіла поступити з Поляками, як поступила з Українцями, то мусіла цофнути свій мандат, виданий на окупацію східної Галичини, а це тим більше, що окупанти не додержують виразно поручення про особисту свободу.

Поминаючи цей політично-дипломатичний момент, ми в ім'я прав людини мусимо домогати ся від польських властей, щоб вони негайно випустили на свободу

Дещо про обряди.

Нераз багато чуєть про обряди східні, про їх красу, величність, старинність, але мало є людей, щоб розуміли і могли собі здати справу ясно як слід, що воно дійсно є обряд, яка его ціль, та які є ті обряди у Східній Церкві. Кодаємо короткий огляд, щоб мати хоч яко-такі понятя. Буде тут бесіда, лиш про обряди Церкви католицької або С. борної, що в переведеню на наш язык, грецьке слово «католикос», означає, які є під верховодством Святійшого Отця, Папи римського, яко голови, Церкви соборної, т. є. що обнимає всі народи але не церкви народні.

Отже, що се обряд? Обряд є се збір церковних церемоній, богослужбних звичаїв, особливостей в церковній дисципліні, установленої і одобреної сьв. Церквою для якоїсь більшої громади людей. До обряду протє належить: літургічні богослуження, церковне право і церковне жите.

Як знаємо, кожний народ, кожда нація, мала і ще має свої особливі звичаї, свій язык, які виробились після обставин у різних народів.

В давних часах і комунікація і зносини народів були вельми утруднені. Люди не могли

так з собою зноситись як тепер. Тому і в богослуженнях витворили свої питомі, місцеві звичаї, заводили свої світи, відповідно до обставин скорочували або їх продовжали, чи змінювали деякі церемонії при богослуженнях. Були случаи, що чужі богослуження і книги церковні переводили на свій зрозумілий язык, як приміром сьв. Кирило і Методий з грецької мови перевели на славянську мову богослуженні наші книги. Ся ріжнородність обрядів зовсім не протидить ся вірі, а навпаки служить до потверження і окраси сьв. Церкви. Як вказка ріжнородних цвітів є гарніша від одних, таксамо Церков зложена з різних обрядів гарніша від Церкви лиш з одним обрядом. До сего Обручниця Христова є предказана, що буде пишно окрашена і одягана. Сею є окрасою, як і Папи римські виражують ся, є сї ріжнородні обряди. І тим чином при єдності віри Церков католицька возвеличена ріжнородністю обрядів. Так Західна Церков як і Східна має поодинокі обряди із своїми відмінностями. І так є в Західній Церкві:

1) обряд римський 2) мозарабський 3) галійський 4) англійський 5) глаголицький (славянсько-римський) 6) амброзинський. З тих найцікавіший для нас є глаголицький, де латинська Служба Божя і інші обряди правять ся в нашім старославянським язиком, в тім самім, що і у нас Українців. Латинський або Захід-

ний обряд має 8 патриархів, до 160 митрополитів і до яких 700 єпископів.

Обряд римський і обряд амброзинський уживають мови латинської. Амброзинський є уживаний лиш в Мелітані, в Італії. Мозарабський обряд лишень при катедрі в Толедо, в Іспанії. Глаголицький обряд є в Дальмації, в двецезвах Зара, Рагуза, Себеніко, Снамато, Веглія, та в Зеніт-Морци на Угорщині. Мають навіть двох своїх єпископів. Уживають письма глаголицького. Англійський і галіканський обряд виїшли з ужитя. Взятгалі Західна Церков має богослуження більше сухі, монотонні, поєднані. У них править Службу Божу на некващенім хлібі, причащаєть ся під одним лиш видом, мирепомашують кілька літ по хрещеню і го звичайно єпископ; священство у них все нежонатє Ся Церков найчисленніша, бо мож єї числити до 270 мільонів вірних.

Церков Східна має чотири головні обряди. I. грецький, II. сирійський, III. вірменський, IV. коптійський. Кожний з тих обрядів є иншим обрядом, але мають ще свої відноги, які мов галузки з него випрастають.

І так обряд грецький обіймає в собі: 1) чисто грецький, 2) обряд матахтський, 3) обряд славянський, 4) обряд румунський. Обряд сирійський знова обіймає 5) чисто сирійський (сиро-антиохський)

ський), 6) сиро-халдейський, 7) сиро-маронітський; 8) обряд вірменський по має жадних більших відмін. Обряд коптійський має знова свої відмінні обряди 9) коптійсько-єгипетський і 10) коптійсько-абіссинський. Додати треба і се, що і наш обряд славянський вже розділює ся. Наш обряд рутенський є ріжний від московського і тому наш обряд можна слушно назвати українським обрядом, маючи на увазі і се, що ми Українці заправляем в деяких лиш виїмках дисципліну західну, відмінну від чужих східних обрядів.

Пригляньмо ся еще, яке число вірних можуть вони в приближеню мати. Грецький чистий обряд, в Греції в полудневій Італії, Калабрії і Корсиці числить до 50 тисяч. Є вони і в Туреччині і Греції. Тепер мають єпископа свого, підчиненого лиш Столиці Апостольській. В тім обряді мають і один славнійший монастир в Грота Фратора, де Архімандритом був Папа Юлій II, заки єї став виїраний на керманича цілої Церкви.

Наш обряд рутенський розширений між Українцями в Галичині (3.200.000), на Буковині (-0.000), на Угорщині (400.000), в Хорватії (30.000), в Боснії (12.000), в Півн. Америці (300.000), в Канаді (200.000), в Бразилії і Аргентині (5.000), в російській Україні кількочислять тисяч. Разом можна

всіх без виїмки українських полонених, арештованих, в'язнених, інтернованих і конфінованих, як вони не поповнили ніякого кримінального злочину, ствердженого на судовій розправі.

Ми не хочемо вірити, щоби польський народ на чолі якого стоїть недавній російський і німецький політичний в'язень, позволив в'язнити горожан іншої народності, лише за їх національну приналежність, та їх політичні переконання. Не хочемо думати, щоби польське правительтво в справах т. зв. політичного злочину мало взяти собі за взірць старі поліцейські держави, забуваючи при цьому, якою це мукою є для народу арештування і в'язнення ізза політичних переконань.

Ми певні, що ще перед зимою польське правительтво освободить всіх полонених, ув'язнених, конфінованих і арештованих, і цим причиниться до загоєння кровавлячоїся рани і до успокоєння населення.

Цего ми домагаємося від польського правительтва.

Цего самого домагала ся міжсоюзна військова комісія від німецького правительтва в користь польських повстанців на горішнім Шлеську. Ця комісія домагалася загальної амнеції для всіх осіб, що не поповнили звичайного злочину, а крім цього дозволення на поворот всіх біженців підчас повстання.

Німецьке правительтво в порозуміню з пруським правительством згодилося на ці домагання комісії.

Що добре і допустиме на горішнім Шлеську для польської людности, це саме мусить бути добрим і доступним для українського населення.

Ми горячо бажаємо, щоби як найскорше отворилися ворота тюрем для наших ув'язнених і полонених.

Із галицької України.

(Шість газети „Шлях“.)

Редакції „Шляху“ передано лист одного громадянина, який пише з Галичини. У листі сказано між иншим так:

Житє в Галичині неможливе. Заарештовано майже всю інтелігенцію, без розбору, як і без виїмки, в народній роботі, як і

пятих населеня Східної Галичини голосували за прилученє до України.

Поляки стараються за всяку ціну найти людей між нашими, з котрими могли би заключити угоду, яка їм потрібна для Парижа. Хотють видавати українську часопись польонофільську, але не можуть найти чоловіка, який би підписував її яко редактор, хоч за фірму давали 100,000 к. Наші часописі всі закриті від 15. червня, лишень москвофільська „Прикарпатская Русь“ виходить раз на тиждень. Хотіли Поляки сформувати делегацію з наших селян, котра поїхала би до Варшави і просила о прилученє Галичини до Польщі. Але в цілім краю не нашли кільканіцятьох селян, котрі зробили би це й за гроші. Тоді агітували між інтернованими і хотяй обіцювали волю і гроші, — ніхто не зголосив ся, а десятки денно гине від побоїв і з голоду. З того отже бачите, який настрій в краю: Роботи не робить ся жадної, бо зовсім неможливо, але Поляки своїми варварствами агітують в нашу користь. Н. Н.

ЗАГРАНИЧНІ ВІСТІ.

Україна.

Потішаючи телеграму подають бразилійські часописи, що атаман Петлюра побідив Денікіна і забрав чимало амуніції та поживи. На Україні велике обуренє проти Денікіна. Козаки кубанські, як знаємо, прилучились до Петлюри. Кінниця українська мала відогнати ворога до 30 миль на північ від Києва. Цікаве, яка буде дальша політика альянтів вслядом великої неподільної Росії, наколи їх любимці, яких підпирають грішми і амуніцією, щось банкрутують в політиці. Так Кольчак як Юденіч і Денікін, щось эле списують ся. Добре виражують ся часописи, що альянти своєю хибною політикою підпирають ще большевизм. Може дасть Господь Бог, що тепер по сій пібіді політика і для України змінить ся на ліпше.

Коаліційний ряд на Україні.

Теперішній ряд на Україні се ряд коаліційний з всіх партій політичних. Прем'єром є І. Мазепа, до сего є він і міністром справ внутрішних. М. Славінський є міністром справ заграничних.

Знушаня Поляків у Східній Галичині.

Про переслідованя наших братів у отарім краю доходить страшні річі. Нові арештування повтаряють ся заєдно. Поляки заборонили Українцям вступ до польського університету у Львові, а заборонили виклади зовсім безправно в своїм, який тимчасово отворили Українці. І хтож не повірить, що се не кати двадцятого столітя, які при давній царській Росії збиткують ся над Українцями?

НАВІТЬ ЛЯХ ПРИЗНАЄ, ЩО УКРАЇНА НЕ Є БОЛЬШЕВИЦЬКА.

Кореспондент лондонського „Таймса“ мав довгу розмову з президентом польської республіки, Йосифом Пілсудським, який обговорюючи справи балтійські а загально і справи цілої колишньої Росії сказав дослівно так:

Найшовішні вісті.

Телеграма з дня 15. с. м. звучить:

Свіділанє польської армії з українськими військами проти большевиків уважаєсь неможливим наколи Поляки не зречуть ся цілковито всяких претенсій до Східної Галичини.

Усі польські партії порозумівшись разом домагають ся, щоби польський ряд боронив Львова до послідного. (Розумієть ся під тим і цілої Сх. Галичини — прим. Редакції).

Подорож трох мільрейсів.

або як Панько Лизоручка убив свого брата.

(Казка на часі.)

I

Чи ви знаєте Панька Лизоручку? Ні? А шкода, дуже шкода! Ну, та по культурному звичаю, я вас зараз познакомлю. Він є русин. Як часом налле за ковнір, то співає: „а я русин, руська моя мати, русин мій степць“. Коли кличуть його на „Український День“ або просять жертвувати на поміч для Галичини, то гостро відповідає: „а хто їм там казав сидіти? га? Нех би сі були забирали тут, як ось я, то не терпілиб так. А я. А що до Окраїни, то перепрашаю: я не з жаден окраїнець, жибиьте знали!“

Одного разу замоталась у Паньковій кишени „підисетка“. Де вона взялась, про те історія мовчить, але що вона там замоталась, то всім було відомо. Була вона стара, засмальцьована, але мала силу дуже молодой і чистої, бо примусила Панька перебрати сорочку і йти на місто. Панько йшов з більшою повагою до своєї особи ніж Падеревський, коли йому пощастило ся пержонати аляїдів, що в Галичині єдине бажанне населення, це повиснути на польським стричку.

Що раз у Панько сягав за пазуку рукою і глядав свою „підисетку“, мов стараючиься її переконати, що він також може бути її господаром, і що кусатись не треба.

Але не довго тішився Панько своїм скарбом. Нещастя чи фортуна гак хотіла, щоб Панько переходив мимо крамниці пана Жидовича, котрий зараз помітив, що Панько мусить мати якусь причину нести високо голову і сягати рукою за пазуку.

— Дзінь добри пане Паньку! Як сен має? Пан терас такі думни, же нехце встопіць?

Панько почув, що його серце нуби хтось узав обценьками з бавовни і смарував довкола курячим чистим смальцем. Так йому солодко стало, що аж в горлі залоскотало і трохи плакати захотілось. І то не диво, його, Панька, такий всеславний пан Жидович зве паном та ще й не яким будь паном, а думним, а то значить не мало! Аж не повірив Панько: сплився, витріщив очі і видивнясь на пана. Та ні, він не спить:

з брудної Панькової хустини до просторої паньської шуфлядки. А Панько не тільки не шкодував, а навпаки: почував, що зробив велику річ, і взамін має: і пан, і думни, і господаж, і мондри чловек і т. д... Він почував, що там де в нього колись було серце, плаває тепер велика куля з рожевого олійку, і всі ті солодкі слова світять навкола той кулі як зорі.

II

— А де це я? — запитала себе Панькова „підисетка“. Оздивилась довкола і побачила, що там є багато инчих, подібних, до неї папірців. Було холодно, непривітно; в середині смерділо ріжними потами, яких набрались гроші, тиняючись по пазухах; а знавдуу влазив гострий запах горівки тютюну і инчого. „Підисетка“ прислухалась до розмови, але зразу не могла порозуміти: щось пшикало шипіло, нуби хтось лив воду на гарячий смалець. „То якісь злосні ці мої господарі!“ Аж нараз почувала ясно „Дзінь добри!“ „Дзінь добри!“ обізвался голос пана Жидовича. „А що панове хдон?“ „А ми хцеми, жеби пан дал цось на дар народови. Пшеці пан ве, яка там нендза в краю, „А, то тша, а, то тша,“ потвердив господар: „Чекайце мої панове: ту терас еден руські осьол заставіл пінцьдзєсенць мільрейсуф. Фшистка, цом заробіл з него, нех ідзе на дар народови“.

„Підисетка“ чула, як щось шкребло по папері і догадалась, що то пан вираховує кілько той „руські осьол“ дав панові заробити. Але багато думати не було часу: відчинилась шуфлядка, пан ухопив „підисетку“, кинув до якоїсь переділки, а до панів сказав: „Маєте ту тши мільрейси!“

Три мільрейси, надщеплені з Панькової „підисетки“, опинилися в якійсь скринці, котру несли невідомі люди. Довго нещастиві три мільрейси тріпались по дорогах. Десь їх носили, возили, перекладали, поки нарешті не положили разом з инчими в оден досить великий мішок. В тім мішку три міля почали приглядатися сусідам. На превелике диво побачили вони багато знакомих, Ось лежить рядом „пятка“, з котрою три міля сусідували в хустинці Максима Підляка. „Як ся маєте сусідо?“ запитали три міля. „Дякую не згірш; трохи тісно, але що робити?“ „А як же ви всюда попали?“ „Як Максим лишив нас у пана Підскаховича, а пан якось там нарахував, що ми, яко ослячий гріш, мусимо йти на дар народови.“ „А! те саме й з нами вийшло. Дивно, що ми чомусь приймаємо назвиско таке мале почесне...“ „А для нас чому мале почесне?“ обізвалась одна „дисетка“. Товаришки поглянули в той бік, звідки роздався новий голос, і побачили, що там лежала давня їх сусіда зі скрині Андрука Продайбрата. „А ви як тут опинились?“ — крикнули здивовано сусіди. „Так, як і ви: мій господар лишив мене у пана Шабельського разом з другими. Прийшли якісь люди, що збирали на дар народови. Пан Шабельський сказав „що глупі дайон, нех мондри спожийон; заробіл з єдного бура дзєсенць мільрейсуф, нех ідєн ратоваць брацуф“ і дав нас до гурту. (Дальше буде).

Що добре і допустиме на горішнім Шлеску для польської людності, це саме мусить бути добрим і доступним для українського населення.

Ми горячо бажаємо, щоби як найскорше отворилися ворота тюрем для наших увязнених і полонених.

Із галицької України.

(Щіся газети „Шлях“.)

Редакції „Шляху“ передано лист одного громадянина, який пише з Галичини. У листі сказано між иншим так:

Житє в Галичині неможливе. Заарештовано майже всю інтелігенцію, без розбору, чи хто брав участь в народній роботі, чи ні. По селах рівнож увязнили Поляки всіх свідоміших селян. Нема села, в котрім не убито би кількох або кільканайцятьох наших людей; дуже багато сел Поляки поपालили. Мимо сего селяне держать ся дуже добре. Як перше дехто нарікав на Україну, на війну, так тепер ані слухати не хочуть оставатись під Польшею; всі, навіть латинники, являють, що готові й десять літ воювати, щоби тільки прогнати Поляків. В деяких місцях навіть робили повстання і нападали на жандармерію, але Поляки їх страшно здавили; і десятки помордували і поपालили. Як би тепер був плебісцит, то чотири

справ втрутілись. м. Славинський є міністром справ заграничних.

Знущання Поляків у Східній Галичині.

Про переслідованя наших братів у старім краю доходять страшні річі. Нові арештованя повтаряють ся заєдно. Поляки заборонили Українцям вступ до польського університету у Львові, а заборонили виклади зовсім безправно в своїм, який тимчасово отворили Україні. І хтож не повірить, що се не кати двадцятого столітя, які ірріданної царської Росії збиткують ся над Українцями?

НАВІТЬ ЛЯХ ПРИЗНАЄ, ЩО УКРАЇНА НЕ Є БОЛЬШЕВИЦЬКА.

Кореспондент лондонського „Таймса“ мав довгу розмову з президентом польської республіки, Йосифом Пілсудським, який обговорюючи справи балтійські а загально і справи цілої колишньої Росії сказав дослівно так:

„Нема ніякої обави, що Німці позаду себе оставили большевизм, а то тому, що большевизм є чисто московського характеру. Ті частини Росії, які не є характеристично московські, як приміром Польща, Естонія, Україна і козацька Сибір не є заражені большевизмом“.

Се є власні слова пана Пілсудського. Ними він отверто загидає брехню своему премієрови, пану Падеревському, який перед цілим світом постійно голосив і голосить, що Поляки йому тільки перевели розбійничий напад на Україну, щоби поборювати українських большевиків.

Що рази Панько сягав за пазуху рукою і глядав свою „підисетку“, мов стараючи її переконати, що він також може бути її господаром, і що кусатись не треба.

Але не довго тішився Панько своїм скарбом. Нещастя чи фортуна так хотіла, щоб Панько переходив мимо крамниці пана Жидовича, котрий зараз помітив, що Панько мусить мати якусь причину нести високу голову і сягати рукою за пазуху.

— Дзінь добри пане Паньку! Як сен маце? Пан терас такі думни, же пехце встопиць?

Панько почув, що його серце ніби хтось узяв обценьками з бавовни і смарував докола курячим чистим смальцем. Так йому солодко стало, що аж в горлі залоскотало і трохи плакати захотілось. І то не диво. Його, Панька, такий всеславний пан Жидович зве паном та ще й не яким будь паном, а думним, а то значить не мало! Аж не повірив Панько: спинився, витріщив очі і видивився на пана. Та ні, він не спить: перед ним пан Жидович з усіма апаратами і вуха настобурчені і горб і окуляри. Сумніву не може бути!

— Що — що — пан муве! — заочав Лизоручка: Гдзєб прости кольоніста та був еще думни!

— А, то прошу встопиць!..

Панько обдивився, чи ті клятві „українці“ не слідають за ним, і „думно“ переступив поріг Жидовичової венди.

Пан прочуваючи, що Панько має дещо за пазухою, розсипався дрібненьким дідьком кишкав, бжикав, пшикав і так обшикав свого гостя, що „підисетка“ цілком переїшла

но, але що розі... „Як Максим лишив нас у пана Підскаховича, а пан якось там нарахував, що ми, яко ослячий гріш, мусимо йти на дар народови“ „А! те саме й з нами вийшло. Дивно, що ми чомусь приймаємо назвиско таке мале почесне... „А для нас чому мале почесне?“ обізвалась одна „дисетка“. Товаришки поглянули в той бік, звідки роздався новий голос, і побачили, що там лежала давня їх сусіда зі скрині Андруха Продайбрата. „А ви як тут опинились?“ — крикнули здивовано сусіди. „Так, як і ви: мій господар лишив мене у пана Шабельського разом з другими. Прийшли якісь люди, що збирали на дар народови. Пан Шабельський сказав „що глупі дайон, нех мондри спожийон; заробіт з єдного бура дзєсеньць мільрейсуф, нех ідєн ратоваць брацуф“ і дав нас до гурту. (Дальше буде).

Бразилійські вісти.

Цікаве.

Доходять до нас вісти, що мали прийти інструкції до деяких кольоній, щоби люди з Галичини записувались яко „Polacos“. Не бачилисьмо досі жадного письма, тому і годі нам сю річ витолкувати.

Відай є се штучка наших непрошених „покровителів“, які і тут у Бразилі хочуть нами заолкуватись. Та минув уже той час, і у Бразилії народ осьвідомивсь і знає, як має дивитись на катів своїх, батьків, братів та

числити до 5 мільонів. Має до 10 єпископів і одного Митрополиту.

Греко-румунський обряд в Септгороді, у Румунії, до півтора мільона душ, під проводом митрополита в Фогараш та єпископів в Великім Варадині, Люгані і Шамошвар. Бєсєда в Літургії ново-румунська, яку поправляють що 100 літ.

Греко-мелхїтський обряд є в Палестині і Сирії. Числить до 140.000 вірних, На чолі їх стоїть патріарх в Дамаску, 4 архієпископи і 13 єпископів. Мова літургїчна арабська.

Сирійський обряд, чистий (єсєоріяньський) є в Азії, Туреччині і в Єгипті. Вірних около 30.000 душ. На чолі стоїть патріарх антиохійський в Мардіні. Є що 4 архієпископів і 3 єпископи. Язык літургїчний мають старо-сирійський.

Сиро-маронїтський обряд є в Ливані і Ліван-Ливані і практикують в нїм Маронїти в числі 280.000 душ. На чолі стоїть патріарх антиохійський, Маронїтський резиденс в монастири Канобїні. Пому підлягає 12 єпископів і архієпископів і 1.100 святичеників, Є там до 2000 монахів. Они много ввели у себе з обряду латинського і так: риза, хлїб неквашений, Тайну Мисропомазаня задержали єпископам, педанно тому ввели целбат святичеників; літургїчна мова старо-сирійська.

(Дальше буде).

Діточий Кутик.

Три коробочки на гроші.

Олена, Настуня і Стефан дістали від мами на сьвятий Вечір коробочки на гроші. Були з бляхи, виглядали як хатинки, комином вкидались гроші до середини. Мама хотіли знати, що діти зробять з тими грошми, якназбираєсь повна коробка.

За якийсь час коробочки були повні. При татовій помочи повибирали гроші і стали радити, що за них купити. Стефан гадав і се і те купувати, але найбільше причадали ему до смаку цукорочки. Оленка і Настуня обрадились спровадити собі „Працю“.

Нині було пранє дєма. Наймичка прала з Катрусєю. З цікавості побігли обі сестри подивити ся, але як здивували ся, коли побачили, що Катрусєя обтирала запаскою заплакані очі. Плакала і оповїдала наймичці, що єї старенька мати вже від давня хора, що нема ні чим у хаті затопити, ні чим занести ся. Заробляє, але то не вистарчає, бо треба ще й на доктора і на лікарства.

Наймичка мала добре серце і обіцала їй дати троха із своєї заслуженини. То всьо чули обі сестри, стоячи незамїтно у кухні. Пішли до сьвітлиці і зробили велику нараду і постановленє. Стефан не хотїв належати до них.

Коли по праню хотіла Катрусєя йти вже до дому, всунула їй у руку мила Оленка скрито щось дуже завинєне. Потому тішились обі сестри ще більше, як на Сьвятий Вечір; гадали собі, яко маленький Ісус урадуєть їхньою маленькою жертвою.

Прачка Катрусєя здивувалась, діставий щось завинєне; що там було —? А коли дома розвинула, не знала, що казати. Було 3 мїля, а на карточці написано „На лікарство для Вашої мами жертвують перші свої заощаджені грошч. Оленка і Настуня.“

Честна прачка Катрусєя не хотіла борше приймити тих трєх мїлїв, аж на другий день оповїла все мамі тих дівчаток а она дозволила взяти. Оленка і Настуня тішились тим дуже, були щасливі, а Стефанови пішло не так добре з єго грїшми. Кулив собі медівників, зїв і аж заслаб, розболїло єго в середині. Мусїв пити гіркий бзовий цвїт щоб прийти до себе. Сестри дістали „Працю“. Добрє мама посилали собі за книжками і їм замовили часопись щоб могли читати „Діточий Кутик“.

Тоді радість була ще більша.

Запамятайте собі: Дїше давати, як брати.

ЗІ ШКОЛИ.

„Правда діти, ви пильно вчите ся дома катехизму! А що то треба зробити, заки возьмете катехизм до рук?“ Так спитав о. катехит у школі.

„Треба асамперед руки обмити,“ відповів обмузаний Никола.

„Ну, певне, твій катехизм, зараз був би обмашений,“ відповів о. катехит. „Але ще щось иньшого треба зробити — що такого?“

Тоді просили ся відповідати всі иньші діти і знали добре, що треба насамперед перехреститись і потїхо попростити: „Маріє, допоможи! Мій Ангєлє Хорєнитєлю, допоможи?“

Так, так і я кажу, мої любі малі читателі і читательки, не лишень перед наукою, але й перєт всякою роботою робїть так, а піде Вам лишє чи наука, чи яка робота і будете мали більше Божого благословєньства.

І СЕ ПІЗДА.

Питав учитель Івася, що лишить ся, як від 6 відойме 6. Івась не знав. „Але ж Івасю, уважай“, каже учитель, „як маеш в мисцї 6 кавальчиків ковбаси і зїш тих 6 кавальчиків, то що лишить ся в мисцї? Скажи“.

Івась на те: „Лїшиць ся, лишить ся ще — капуста.“

CAIXA
POSTAL
246.

MARCA REGISTR

BEBIDAS CERVEJAS
DA
ATLANTICA

Atlantica

Luzitana

Curitiba

Porter

TELEPHONE 454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ — ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А.
(ул. Ігвассу — Куритиба) ???

ПИВА:
ясні:

Атлантика
Люзитана
Гамбург
Куритибана
Паранаенсе

темні:

Мюнхен
Кульмбах
Демократа
Портер

НАПИТКИ:

Атланта
Більц

Вода Столова
Женжібре

ГАЗОЗИ з:

Цитрини
Абакаші
Черешень
Малин

Помараньч
Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни!
Роздаємо насінє ячменю за контрактом або продаємо вибіране насінє ячменю!

Сухі дріжджи Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт з солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляючий сили.

Читайте і другим переказуйте, що в ІТАИОПОЛІС
в С. Катарині — склеп — український

Евстахія Прокопяна

міститься при тій самій улиці, щой була — і у тім самім домі, де й склеп давнійше був.

Мій склеп вже від многих літ існує — про нього всі знають — бо ж се склеп щирого Українця. — Натернівсь я до волі за українську справу.

У мене в складі найдеться все, що потрібне ПП. Кольоністам, чи то у домі, чи в господарстві. — Ріжнородні напитки краєві і заграничні

Продукта купую і продаю таньше як иньші. — Купую Герву.

В моїй хаті получене телефонічне з Мафра і Рію Негро.
Прошу вступити і на власні очі пересвідчитись, що се що кажу, правду кажу.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Одрецький — Козакевич

В

ІРАТІ

ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усім Українцям в Іраті, як і в подальших околицях, наш склеп, який є завжди заосмотрений у найрізномірнійшій товари так краєві, як і заграничні, найлучшої якості. Великий вибір ріжнородних матерій, ковче, капелюхів, воєняних пад, лустов, білого полотна, черевики з фабрики Фаворита, осотві воєняні убрания і многі иньші товари галантерейні.

НАЧИНЕ КУХОНЕ — ЗЕЛІЗО.

Має завжди на складі велику скількість: МУКИ пшеничної житної і кукурудзяної, ЦУКОР жовтий і білий. Каву в зернятах і мелена, СІЛЬ НАФТА, ОЛІЙ, ріжнородні ФАРВИ, КОНСЕРВИ, ГОРІВКА з Моретес, напитки краєві і заграничні.

Скупуємо герву — віск і мід
ДЛЯ ПП. Каросників є портера, січки і кукурудзи не брак.

Продаж деталічна і гуртовна
Для прабувших залізницею нічліг.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА.

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

На услуги Шановної Публіки. Телеграфічна адреса: „Kozak“ - Iraty.

ПРОФЕСОР Др. ШИМАНЬСКИЙ

ЛІЧИТЬ НЕДУГИ ОЧИЙ

Куритиба, — Праца Tiradentes 54.

Лічнице заведене в АРДУКАРІІ.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Гараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтаньшій ціні. Купує усякі продукта кольоніяльні, а найцікавше, що платить доросше як другі скленарі.

ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій склеп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу?

Кольонія Іраті — colonia Iraty
Paraná Brasil.

Михайло Горбань

Погучаю всім Українцям мій склеп, де найдуть товари споживчі і знаряди до домашнього вжитку.

Купую збіже, герву і т. д.

Др. Олександр Нікольский
лікар — медик

в Прудентополи

приймає слабих що дня від год. 1-ї до 3-ї
в українськїм шпитали
БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ВІДНИХ.

PHARMACIA FERREIRA.

DIRIGIDA PELO PHARMACEUTICO
Belmiro A. de Almeida

Rua: Dr. Vicente Machado — Prudentopolis
E. do PARANÁ.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ДРОГУЕРІІ І ХЕМІЧНИХ ПРОДУКТІВ.

Особливші ліки гомеопатичні
у плинах, як і всякі ліки на

Екстракт з солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляючий сили.

Читайте і другим переказуйте, що в ІТАИОПОЛІС
в С. Катарині — склеп — український

Евстахія Прокопяка

містять ся при тій самій улиці, шой буз — і у тім самім домі, де й склеп
давнійше буз.

Мій склеп вже від многих літ існує — про нього всі
знають — бож се склеп широго Українця. — Натернівсь я до
волі за українську справу.

У мене в складі найдеть ся усе, що потрібне ПП. Кольоністам, чи то у
домі, чи в господарці. — Ріжнородні напитки краєві і заграничні

Продукта купую і продаю таньше як иньші. — Купую Герву.

В моїй хаті получене телефонічне з Мафра і Рію Негро.
Прощу вступити і на власні очі пересвідчитесь, що се що кажу правду го-
ворю і пишу. — Прощу не забувати в дорозі з Рію Негро.

EUSTACIO PROKOPIAK

Itayopolis

S. Catharina.

Лічницє заведене в АРАУКАРІІ.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта
по найтаньшій ціні. Купує уся-
кі продукта кольоніяльні, а
найцікавше, що платить до-
росше як другі склепари.

ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій склеп і спробу-
вати, чи те, що кажу, правду кажу?
Я свідомий, що переконаєтесь, що
кажу правду!

João Moisa

Marechal Mallet

Paraná

Купую збіжжє, герву і т. д.

Др. Олександр Никольский
лікар — медик
в Прудентополи
приймає слаби, що дня від год. 1-ї до 3-ї
в українськїм шпитали
БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ВІДНИХ.

PHARMACIA FERREIRA.

DIRIGIDA PELO PHARMACEUTICO
Belmiro A. de Almeida
Rua: Dr. Vicente Machado — Prudentopolis
E. do PARANÁ.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ДРОГУЕРІЙ І ХЕМІЧ-
НИХ ПРОДУКТІВ.

Особливші ліки гомеопатичні
у плинах, як і всякі ліки на
ріжні хороби.

Приймаєть ся рецепти у якій будь
годні чи у день чи в ночі,
без проволочки.

Ціни догідні — умірковані.

Найбільший український склеп в Прудентополи

Василя Войтовича.

Продаєть ся по ціні уміркованій. Одинокє фірма,
яка вдосолить Вас за Ваші гроші! Вступіть і пере-
конайте ся, бо то не коштує нічо.

Більший збір найріжнородніших матерій, най-
моднійших кольорів ка сє м і р и, коші, готових
убрань, чисто-вовняних пал, полотна, хусток, стя-
жок, капелюхів соломяних і сукняних, ниток до шит-
тя, вишиваня і ручних робіт, зимових шалів, перфум,
перфумованого мила, скла, начинь кухонних, зеліза,
машин до шиття, пороку, шроту, фугетія, славної
пасти „Фаворіта“ і шнурівок; книжок, та прибо-
рів шкільних.

НАПИТКИ КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ.

На складі завжди: хміль, олій до фарб, свѣчки
мильові, а підостатком муки найліпших марок, соли
грубої, меленої і рефінованої столової; Sal Glauber,
Sal amargo, нафти, тютюну, ріжку, цукру, фарини
кукурузяної і маїльскової, фасолі, кави зоріятами,
незріананого смажу паленої і чай з Індій.

Завсїгди свѣже насїне.

Продаю всім, з моєї власної цегольні ЦЕГЛУ,
яку узнано за найміцнїйшу, найлекшу і найпрактич-
нїйшу до мурованя; ЧЕРЕПИЦЮ: витривалу, най-
меньшої ваги, а найсильнїйшу. Скуповую на велику
скалю герву та иньші краєві продукта.

Посїдаю велике і різне подїре на заїзд, а на
случай потреби просторня, супокійний місїліг.

Wasilio Wojtowycz

Prudentopolis, Paraná, Brazil.

ANTONIO REBOUCAS PARANÁ
Riovinho

CASA DO POVO

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО

В АНТОНІО РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстар-
ших склепів у цілім муніци-
пїю Іраті

Продаю товари ріжнородні — яких
справді хто забажає — ФАЗЕНДА — ЗЕ-
ЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і
усе, що потрібне до ужитью домаш-
нього і рідничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву.

На складі КАВА — ЦУКОР — усеї
споживчі товари. Капелюхи — стрїльні
артикули — окраси зі золота ив брошки,
перстені, ланцущки до годинників і т. д.
Чого Вам треба — купите і будете
вдоволені.

Constantino Odreckyl

Antonio Rebouças

Paraná

В. КУН І СИН

ІПІРАНГА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Поручаю мій склеп при фа-
бриці КАП ФЛЯШКОВИХ,
купую всякі продукта краєві,
продаж гуртовна і деталїчна.

W. KUHN & FILHO

Guajuvira

Paraná

Одиноке

Peitoral Zhadeo

Лічить skutочно недуги грудий, кашель,
інфлюєнцію і т. д.

ГОЛОВНИЙ СКЛАД ВЕЛИКИЙ СКЛАД АПТИЧНИЙ

Антика польська в Куритїбі.

Rua: 15 de Nov. № 5 — caixa postal 294

До Пов. ПП. Кольоністів в ПРУДЕНТОПОЛИ.

Добрий католик повинен йти за вірою своїх бать-
ків вічаючиє після прав Бога в церкві — однак для
доб а своєї ролїци, повинен ручити йї будуччю
невну — зєєї причини є справою ковечною без винив-
ки, віччатєсь після прав людий — а є ним віччанє ци-
вільне. Тому то молодь яка віччалась в церкві і Ви шо
йдете звїччатєсь після прав церкви — повинні без
проволоки помукати

Жанга Дурского

пїше підписаного, а він постараеть ся о виготовленє
відповідних паперів до цивільного супружа, беручи
за те 5000. ПРАВДИВО ВІДНІ НІЧО НЕ ЗАПЛА-
ТЯТЬ, если викажуть ся посвїдкою від своїх
парохів в Прудентополи.

Виготовляєть ся також інвентар і арроляменти,
після цни за попередною умовою.

ВИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ВСЯКОГО РОДА ПОДАНЯ,
РЕКЕРЕМЕНТИ

Иоан Дурский-Сїльва

Вїлла Прудентополи, 5 мая 1919.

Українська печатня в Прудентополи.